

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:	
Helyben: Negyedévre	3 korona.
Egész évre	12 "
Vidéken: Negyedévre	5 "
Egész évre	20 "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

== Egyeszsám ára 4 fillér. ==
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Kossuth a nemzeté.

— Puky főispán beszéde. —
— szept. 19.

Minden betűje vert arany; sorai úgy peregnek, mint az igazgyöngyök; nemcsak világosságot, meleget is áraszt: ime ez a Puky főispán hatalmas beszéde, melylyel a városi törvényhatóság Kossuth-ünnepét elnöki székéből megnyitotta.

E klasszikus tömörségű, eszmékben gazdag, érzelmei tüzeiben fennszáryaló szónoklatnak azonban valódi nagy értéket nem külső szépsége ad, hanem tartalmának az az iránya, mely hivatva van a Kossuth-kultusz helyes mederbe terelésére.

S a rendkívüli hatást keltett beszédnek ez a része az, mely minket arra ösztökél, hogy a főispán elnöki beszédével ezen a helyen újból, részletesen foglalkozzunk.

Puky Gyula főispán ezzel a szónoklatával messze felül emelkedett a mulandóság számára elmondott beszédek hatásának határain. Ez a szó, midőn felszáryal, már igazi tett számba megy. Oly férfi-munka volt ez, mely milliók szívérel gördítette le a súlyos követ. Milliók

szívére, akik aggódva haboztak, vajjon hazafiságuk nem ütközik-e össze alattvalói hűségükkel.

Ez a beszéd milliók számára megnyugtató. A kik örvendve láthatják, hogy nem kell hálátlanoknak lenniök, hogy hűtleneknek ne látassanak.

Ez a beszéd kiemelte Kossuth Lajos nevét a földi érdekek porából a hazafi nagyság magaslatára.

Mert ha jól körülnézünk a hazában, azt tapasztaltuk eddig, hogy a Kossuth nevére bizonyos politikai pártcélok szolgálatában állók valósággal elsőbbségi előjegyzést követtek. Odaföstötték ezt a szent alakot, a maguk cégtáblájára s ha valaki nem hajolt meg a cégtábla előtt, ravaszul azt fogták rá, hogy Kossuth Lajos érdemei, nagysága előtt nem akart meghajolni.

Alapjában véve ez a lefoglalása Kossuthnak, amikor a lehangosabb magasztalás kürtjeit fujta — kisebbitte a nagyot. Mert föltette, hogy e hazában nem minden magyar ember, nem az egész nemzet érez örök hálát az 1848-adi törvények előkészítője s megalkotója iránt. Föltette, hogy Kossuth lehet csupán

százak dicsője ott, ahol ezek laknak. Tehát, bár akaratlanul, rossz szándék nélkül, de még is alább szállítottá a lángszellem becsét.

Már pedig ez a nagy név nem gyertyavilág, mely egy kunyhóba összegyűlt keveseknek ad fényt csupán, hanem egünkön álló nap, mely sugarait az egész nemzetre árasztja, anélkül, hogy fénye erejéből, varázsából bármit is veszítene. Kossuth Lajos nem lehet egyes pártoké, *Kossuth a nemzeté*: ez a tanúság szűrődik le a főispán beszédének szelleméből.

S ezért nevezhetjük ezt a szónoklatot hazafi cselekedetnek.

Visszaadja ez a szózat a nemzetnek, ami a nemzeté. Midőn kitüzi bátran a zászlót a Kossuth-dicsőítés templomára, kiveszi ezzel a forgalomból az aranyrudat s nem engedi aprópénzre fölváltani.

Hála érte a főispánnak, a ki bizonyára maga örülne legjobb, ha a Kossuth-ünnep el nem muló emléke az a fölemelő tudat lenne, hogy Kossuth Lajos nem csak egyes politikai pártoké, hanem mindnyájunké, — Kossuth a magyar nemzeté!

Éjjeli zene.

A Szabadság számára írta: Erdélyi Gyula.

Csak egy-egy kántornében él meg ma már az a nóta, a mit Füredi emlékek híreszteltek el s a mi így kezdődik; Képeddel alszom el . . . A dallamért nem kár, de hozzá voltunk szokva. Hej, több költészet rejlett az napság az életben, mint ma költészetben. Nem mulhatott el akkor bál majális a nélkül, hogy éjjeli zenét ne adott volna a fiatalság. Ma már csak szórványosan fordul elő ez a partriarkális hódolat. Pár évtizeddel ezelőtt még divatozott; a rohamos fejlődés és emelkedés megölte ezt is.

A költők költői egyéniséggel olvadtak be a társadalmi életbe és vezették azt. A leányok, nők — anélkül, hogy jegyeseikhez, férjeikhez hűtlenek lettek volna rajongtak a költőkért és nem volt

rá eset, hogy a legközepesebb poéta versei legalább 5—600 példányban el ne keljenek.

Nézzük csak meg a hatvanas években hajadonkodott hölgyek könyveit, ott látjuk mindegyik asztalán a díszkötésű könyvet, mit a kedvenc költő sajátkezű ajánlatot adott a páratlan honleánynak, (ma nem nevezi magát senki így.) A kötetben lehetett olvasni N. N. kisasszonyhoz, egy lángoló verset, az unoka bajosan tudja, hogy ez a vers a nagymamához szólt, ki akkor pártában, pruszlikban táncolta a körmagyart.

Eltűnt szép korszak, nemzeties lelkesedésünk temetője köszöntlek! Balga ember, — kiáltanak sokan — hogy lehet keseregni az éjjeli zene felett! Es én azt mondom: lehet!

A nők lelkesedtek, mind azért, a mi költői volt, a miben költői költészet rejlett. Az éjjeli zene egy költői momentum

megzenésítése az érzéseknek, megkönyítése a szerelem vallomásának, hódolat és dicsőség.

Büszkén dobogott annak a szíve, a ki kapott, párnába bosszusan sirva termette fejét, a kiről elfeledkeztek. Egy szép bál emlékeivel aludt el a leány, még érezve a táncban átölelő karok delejét még hallotta a dallamot, a hogy — voltak; hajnalodik, harmatozik . . . és akkor megszólal a képeddel alszom el, képeddel ébredek.

Mi kellett ennél egyéb? Még ezután rágyújtottak az ő meg az ő nótájára, meg volt az eljegyzés, nem kellett sokat beszélni.

A költészet, a zene szentelte meg frigyüket, galambfészekbe költöztek s úgy éltek, mint a galombok.

Lehet, hogy az egész falut bekalandozták éjjeli zenével (hajnalban), minden leány ablakánál elhúzták az ébresz-

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyó”-hoz Debreczenben.

Ajánlja: **Harmat-arcczporát** (pouder), mely készítmény üde színt kölcsönöz az arcznak s nem rontja az arcz-bőrt. Kitűnő illatu, teljesen ártalmatlan volta, valamint finomsága által vetekedik bármilyen arcz- vagy rizsporral. Jól tapad s igen jól fed. — A Harmat-Créme a Harmat szappannal együtt használva az arcz-bőrt üdévé, széppé teszi s megóvja a megránczosodástól — (Kapható 3 színben: **fehér, rózsás s crém-színben**) mintadoboz Harmat-pouder ára 50 fillér. Nagy doboz ára 1 kor. és 2 kor. Ajánlja tovább következő arcczporait: **Berlini Fetszpor** (3 féle színben) kis doboz ára 40 fillér, nagy doboz ára 1 kor. s 1 kor. 60 fill. — **Velutin Pouder** (3 féle színben) kis doboz 60 fill. nagy doboz 4 korona.

— szeptember 19.

— **Az önálló vámterület érdekében.** Mosonvármegye törvényhatósága ma a képviselőház kérvényt intézett, a melyben a: önálló vámterület felállítását és a vámközösség megszüntetését sürgeti.

— **A szászrégeni mandátum.** Báró Kemény Akos volt országgyűlési képviselő tudvalevőleg lemondott Kisküküllővármegye főispánjává történt kinevezése következtében mandátumáról. A képviselőház elnöke ma intézkedett az új választás kitűzése iránt.

Ünnepi felköszöntő.

Dr. Kőrösi Kálmán ünnepi beszéde.

Dr. Kőrösi Kálmán a Kossuth-ünnep alkalmából a nagyerdei Vigadóban rendezett ünnepi vacsorán a következő ragyogó szépségű szónoklatot tartotta:

Mélyen tisztelt hölgyek és urak!
Debrecen ünneplő polgárai!

Örömtűzek égnek határainkon, — bevilágítanak a puszták mélyébe s elűzve az éjnek árnyait, példázák nekünk, hogy a szabadság fénye mint üzi el az elnyomásnak kísértő rémeit; örömtűzek égnek e város minden polgárainak keblében is, — a fellobogó nemzeti örömeinek lángsugarai, hogy megvilágítsák emléket annak a meghalt Halhatatlannak, a kit az isteni gondviselés ezelőtt egy századdal adott a hazának. Én is érzem lelkeben e tűznek hevítő erejét, előltem a boldogító feladat, hogy ez ősi civitás megtisztelő bizalmából fiui engedelmességgel vett tisztem szerint az élő szó fátylóját gyujtsam meg vele polgártársaim előtt, csak hogy az én igénytelen szavam legfelebb egy gyöngye mécsvilág halvány fényével járulhat az önk lelkesedésének tűzéhez. Mily fájdalom ez nekem, boldogságnak e fejmagasztosító

pillanatában, — midőn annak a polgárságnak ünnepi érzelmeit kellene tolmácsolnom, melynek városát Kossuth Lajos a „szabadság őrvárosa”-nak nevezte, mily fájdalom ez nekem, a ki legjobban érzem, hogy Prometheusként magát az isteni lángot kellene az egekből lehoznom, s oda helyeznem, rálehelnem arra az oltárra, melyen ma Debrecen város polgársága áldoz a Kossuth Lajos emlékezetének. Mert csak az isteni láng fényénél láthatnánk igazán, hogy ki volt Kossuth Lajos?!

Ki volt Kossuth Lajos, hogy egy egész nem-et rajongó kegyelete veszi körül emlékezetét. Apostol volt, a ki láng nyelven a nemzet jogainak örök igéit hirdette.

S mit adott az ő munkássága a magyarnak, hogy ez a nemzet a hálának el nem muló sőt egyre erősödő érzetével fordul feléje? A történelem kötetekkel felel a kérdésre, önk előtt t. polgártársak elég egyetlen szóval felelni reá: *hazát.* Kossuth Lajos hazát adott a nemzetnek, mert megállapított történeti igazság, hogy ha az ő szavaival a nemzeti érzés villámárama át nem járja a nemzetnek 300 éves bilinesben elzsibbadt lelkét, ha az ő tettei meg nem alkotják a nemzeti érzés fenntartására alkalmas s a haladás útjait megayító alkotmányos szabad intézményeket, úgy azóta már a kihalt nemzetek közt emlitenék Arpád nemzetét.

Ezt tette Kossuth Lajos, ez az ő *nemzeti jelentősége,* ezért fordul emléke felé nemzetének kegyelete.

Amde a ki talpra állított és életképessé tett egy nemzetet, mely a multban századokon át vére árán védte nyugatot kelet ellen, s mely a jövőben a nyugoti műveltség határait keletre tovább vinni van hivatva, — a ki megtartotta azt a nemzetet, melynek mint önálló nemzetnek fennmaradása a néprajzi és nemzet-

tót és azután a való nótát, ki-ki ráismert a magáéra. Néha a vendégszeretőbb házaknál először egy kiesit félrehúzták a függönyt, kinyitották a felső ablakot, azután előbb a szobalány, majd a kisasszony győződött meg róla, ott van-e a nóta gazdája? Felébredt apa, meg mama, urambátyám kimegy a kompánia közzé, a cigány felismeri és ráhuzza az ő nótáját, no hiszen csak ez kellett, azonnal elhangzik: tessék beljebb kerülni, sebbel-lobbal teritenek: korhelyleves, sonka, egy kis szilvórium, aztán megint folytatják ott, a hol egy pár órával előbb elhagyták. A szomszéd-ból összeverődnek s járja ismét a tánc, a nóta, ebédre meg csak el nem eresztetik a fiukat; kárlátóba esik a sok aprójszág.

Igy volt ez még nem is olyan régen.

Emlékezhetünk költséges éjjeli zenéről, is, mikor váltott lovakkal ment az ur a Patikáros bandájával Parádra, hogy ott legyen az Annabál éjjeli zenéjével. Nem is várták, nem is hívták, kesergett a leány rajta, hogy szive választottjával nem táncolhatott és ime hajnalban megzendül a huron az Arvalányhaj a süvegem bokrétája.

Megegett az is, hogy nagy sárban, lóháton vagy ökörsekéren ment a banda mert ott kellett lenni a május elsejére vagy a névnapi, nem maradhatott el a Képeddel alszom el . . .

Néha úgy diákok között megegett az is, hogy cigányra való nem telt ki,

mit csináltak? Hárman-négyen összeálltak, meg volt a kántus és az éjjeli zene is.

Néha egy-egy rátartós leányt vagy menyecskét ki is tréfáltak, valami gúnyos nótát szerezve rá, a miért ez ugyan-csak haragudott.

A szerenádra való hajlam megvan a magyarban. Tilinkójával mennyit beszél a pásztor, vagy a mesterlegény a harmonikájával, dorombjával. Urnál, parasztnál rokonok a költői vonatkozások és hajlamok. A grófné csak úgy örült az éjjeli zenének, miként (a pór) leány.

Kidivatosodunk ezekből is, haladunk a korról, vetkőzünk szokásainkból, mire vezet ez? Nem tudom, sok van már a polgáriusodás kinövéséből a nyakunkon.

Erdekesnek találunk egy klasszikus éjjeli zenét feleleveníteni, mikor a korán elhunyt magyar humorista, Beöthy László és Nagy István, kecskeméti diákkorukban éjjeli zenét adtak egy szép leánynak zene nélkül.

Tessék ezt megfejteni.

Történt pedig így. Elmentek a kedves ablaka alá és előbb Nagy István, majd Beöthy Laci szavalta el Kontot, a mi annyira megtetszett a házi gazdának, hogy rögtön cigányt hozatott és odafent folytatták az éjjeli zenét . . .

Az éjjeli zenék elmaradása együtt jár a gyöngédség esökkenésével, gyöngédség nélkül pedig a jónak nincs kelete, virul a gonosszág és a szűkkeblűség

Szép poétikus korszak, elhaló gyöngédség, sóhajtvá köszöntlek!

közi viszonyok folytán európai szükségnek van elősmerve, — a ki ezt tette, az már világtörténeti hivatást töltött be.

Ezt tette Kossuth Lajos, ez az ő *világtörténeti jelentősége* s ezért fordul emléke felé oly melegséggel az egész világ minden szabad népének kegyelele.

Nemzeti és világtörténelmet csinált Kossuth Lajos. De a mikor elkövetkezett az idő, hogy a nemzet fennmaradása és fejlődését biztosító törvényeket meg is kellett védeni, akkor mintha egyszerre félbe szakadt volna a történelem fonalai. Mintha már nem valóságokat hirdető történelem, hanem csodákkal telt legenda beszélne arról a korról, melyben kivivott szabadságának védelmére azzal hívta fel nemzetét a Kossuth Lajos riasztó szövege, hogy „a haza veszélyben van.” Ezrével állott elő a világ legvitézesebb katonája: a honvéd, elő pattant, mint a tűzszikra, nem tudni, az égből-e, mint a székely hit szerint Csaba királyfi lovasai, a földből-e, mint a görög hitrege szerint Kadmosz érekatonái?! Nem az égből, nem a földből, hanem Kossuth Lajos lánglelkéből, ment a nemzeti lélek elfolyott tűzének, a *századok szenvedései alatt izzó tüzréteg kisugárzásának az ő lelke volt a gyújtó pontja* ezekben a hatalmas időkben.

Sok drága vér elfolyt e szent küzdelemben, de hiszen a *világtörténet szelleme nagy áldozatokat kíván a nemzetektől, hogy önálló nemzeti létre való hivatottságokat beigazolják.* Ezt az áldozatot hozta meg nemzetünk a szabadságharc által a Kossuth Lajos hívására. Az 1000 év előtti honalapítónak I. István királyunknak böles előrelátása a keresztiséget vetette fel nemzetével, hogy ezáltal a nyugodt nemzeteivel való együttes haladásra képessé tegye. Kossuth pedig az 1000 év utáni honalapító, a történelem intó szavára újabb keresztiségbe vitte nemzetét, vérkeresztiség volt ez, melyben újra felvettettünk Európa nemzetei közzé, mert a mikor azt látták Európa szabad, nagy s művelt nemzetei, hogy ez a halottnak hitt nemzet még él, élni akar, még élnek benne a törökverő harci erények s a haladását biztosító szabad intézmények szükségyszerű védelmében önállóságáért olyan erőt és vitézséget fejt ki, a melynek pártját még nem mutatta fel a világtörténelem és hogy egy csepp vér nélkül kivívni tudott korszak alkotó reformok megvédéséért a vérnek tengerét se sajnálja, mikor ezt látták, akkor a *szabad és művelt nemzetek magokhoz méltónak itélték s a vérkeresztiségben testvérükül fogadták a magyart, minden időkre elősmerve jogát a nemzeti önállóságra.*

Ezt tette Kossuth Lajos, ezért volt ő *honalapító.* És a midőn a legyőzetésnek, a gyásznak szomorú évtizedei következtek, a megpróbáltatásnak e minden-nél szörnyűbb időszakában, midőn az állami élet egyetlen szerve sem volt birtokunkban, csak az a tudat tette, csak az tehette képessé a nemzetet a passiv ellenállás nagyszerű áldozatára, hogy a honon kívül bár, de mégsem hontalanul mert szivében a házával csüggedetlenül él Kossuth Lajos, él a hazának s majd izenni fog . . . jönni fog . . . vezetni fog . . . győzni fog . . .

Ezt tette Kossuth Lajos csüggedést nem ismerő kitartásával.

Mélyen t. polgártársak, Kossuth Lajos élettörténete tanítja, hogy mikor született és mikor halt meg a 19. századnak ez a nagy fia. De ez csak a porhü-

velyről mondható, melyben ez a tüzlék megfutotta majdnem egy félszázados földi pályáját. En azt mondom t. polgártársak, hogy Kossuth Lajos már élt Árpád berobogó hadseregeiben, élt mint a nemzet honteremtő lelke, lelkének villáma csillogott az ő apák honszerző kardjainak élén, élt aztán is mint honszerző erő, mint hazafiság, elvhűség, kitartás, élt mint szabadság- és alkotmány szeretet, élt mint a nemzet ő erénye, mint megingathatatlan király hűség, élt mint a nemzet szenvedése, küzdelme, reménye. Mert Kossuth Lajos neve szimbólum, összefoglalata mindennek, a mi a magyar szívnek édes vagy fájdalmas, mindennek a mi a magyar nemzet ethikai lényéhez tartozik.

Es azt mondom t. polgártársak, hogy Kossuth Lajos nem is halt meg soha, nem halljuk e zengő szavát, nem látjuk e daliás alakját, nem az ő honszerelme zengé sziveinkben, — nem az ő lelke lebeg-e felettünk mint ragyogó délibáb Hortobágyunk felett, magasra emelve szemünk előtt a nemzeti ideálokat?!

T. polgártársak, bölcső és koporsó Kossuth Lajosra vonatkoztatva egymásba fonódó fogalmak: bölcsője egy letűnt kor koporsója, — melyben századok szenvedései nyugodtak el, — koporsója egy újabb kor bölcsője, melyben a magyar nemzet legszebb reményei ringatóznak.

Es azt mondom t. polgártársak, hogy Kossuth Lajos ne is haljon meg soha. Mert a nemzetnek örökre élnie kell s a magyar nemzet Kossuth Lajos nélkül nem élhet. Mi tehát, mint a hogy Kossuth egy másdologra vonatkozólag tette, úgy helyezzük mi az ő emlékének szeretetét a nemzeti becsület védpajzsa alá. Megtehetjük ezt és meg is kell tennünk, mert nincs a Kossuth Lajos nevében semmi, a mi a széthuzást képviselné, az ő neve csak egységesítő, csak összeforrasztó lehet. — *Es nincs a nemzetnek egyetlen erénye, egyetlen kincse, egyetlen szent hagyománya melynek elvetését kívánna tőlünk a Kossuth Lajos emlékének szeretete.* — Ennek a sokszor félreértett nemzeti igazságnak hirdetésére az én szavam nem lehet eléggé hivatott, de az a polgárság, Debrecen polgársága, melynek nevében beszélni e pillanatban szerencsém van, ez a polgárság ennek hirdetésére mindennek között legilletékesebb.

Mélyen tisztelt polgártársak! Azt mondják, hogy a történet nem ismétli meg magát soha. — De kell, hogy a Kossuth életének egyik legfelségesebb s általánosan ismert jelenete még többször megismételődjék.

Mikor ő 200,000 ujonczot kért a nemzetgyűléstől, a nemzet képviselői mint egy ember állottak fel s mint egy ember kiáltották: Megadjuk! Megadjuk! Kossuth Lajos még sokszor fog kérni nemzetétől. Mert ő, ki fia volt s atyja lett nemzetének a haza gondját magával vitte esillaghonába is. Onnan kéri nemzetét honszerelme, szabadságszeretetre. Feleljük rá: Megadjuk! Megadjuk! Békében munkásságot, kitartást, jogmegőrzést kíván tőlünk. Feleljünk rá: Megadjuk! Megadjuk! Viharban azt a lelkesevést és kitartást kívánja tőlünk, melylyel honvédei, névtelen félistenei harcolának. Oh feleljük erre is! Megadjuk! Megadjuk! — Es ha nemcsak szavaink hanem tetteink szerint is megadjuk a mit ő kér tőlünk, úgy ő újra leborul a nemzet nagysága előtt és újra hangzik örök időkre szóló jóslata, hogy „Ma-

gyarországot a poklok kapui sem döntetik meg.“

Uraim! t. polgártársak! Századik évfordulóján a nagy napnak, mely Kossuth Lajost nekünk adta, poharamat Debrecen polgársága nevében, az önök nevében a magyar hazára emelem, a szeretett a féltett hazára, emelem az örökéletű hazára, a melyen, ha polgárait nagyjai emlékének szeretete tartja össze, — soha még a poklok kapui sem dialmaskodhatnak.

Éljen Kossuth Lajos emlékezete!
Éljen a haza!!

Negyvennyolcas ereklye-kiállítás.

Kossuth képek, emlékek gyűjteménye.

— szeptember 19.

Kossuth Lajos 100 dik születésnapja alkalmából s a debreceni polgárok áldozatkészségéből szerdán e hó 17-én nyílt meg az ereklye-kiállítás az ipartestület Simonffy-utcai disztermében. Az ereklyék nyolc csoportban vannak kiállítva s egytől-egyig érdekesek.

Mennyi emlék! Mikor az ember belép oda, visszaalmodja azokat az időket, mely időkhez dicsőséges multunk szabadságharcra fűződik. A honszerelme édes érzése járja át a testet. De most a kiállításról. Az első csoportban a főiskolai anyakönyvtár ereklyéi vannak elhelyezve. Leginkább olyan kéziratok, kiáltványok ezek, melyek a harcias időkől származnak. Szemünkbe tűnik legelőször Kossuth bucsuja a hazától, mely így kezdődik:

„Hazám! Magyarok hazája, Isten veled! Isten veled kinok hazája! többé nem láthatom hegyeidnek ormait, nem mondhatom hazámnak azon földet, melyen anyám emlékjéből szoptam az igazság és a szabadság tejét.“ Aztán hazaszeretetről beszél s így végzi szövegét: „A nemzetek mindenhatója áldjon meg nemzetem. Higgy, remélj, szeress!“

Rendkívül érdekes Kossuth válasza, melyet váci választóihoz, azaz Rudnay József elnökhöz írt. Megköszöni megválasztását s írja, hogy büszkévé teszi az a tudat, hogy Vácot képviselheti.

Ott van továbbá a főiskola tulajdonában Egressy Gábor kormánybiztos naplója, melyben igen megható dolgok vannak. Mikor 1850. szeptember 23-án Törökországba menekült, a naplóba e szavakat írta: „Mit is viszek én el hazámból?“

Megnyugvást a végzetben,
Hitet az emberiségben,
Reménységet az Istenben,
Hála érzelmet szívemben.

Közvetlen Egressy naplója mellett fekszik az a kiáltvány, melyet Czeodoreff tábornok intézett Debrecen népeihez 1849 július 6-án. A kiáltványban engedelmességre hívja a lakosságot. Az engedelmességet legnagyobb büntetéssel igéri sújtani.

Ott van aztán az anyakönyvtár birtokában 3 darab negyvennyolcas harci lobogó. Az egyiket ezüsthimzéssel van felírva: „Király, haza, szabadság.“ Érdekes még az a rozsdás karabély, melyet Kósa Dániel nemzetőr használt 48-ban. Hégl Ferenc kath. lelkész és Könyves Tóth Mihály egyházi beszédének kéziratai, Beöthy Ödön 48-as nagyváradi kapitány kiáltványa a Batthyány kinevezéséről, egy bot, melyre az aradi 13 vértanu arképe van festve s sok más érdekes emlékiratok zárják be a főiskola

gazdag ereklyegyűjteményének sorozatát.

A többi hét csoportban a legtöbb ereklye Kossuth kép és bankjegy. Érdekes itt a Liptay Gáborné tulajdonában levő hajból készült kép, a Kossuth koporsójáról egy kis koszoru megsárgult elfonyadt babérjaival.

A szégyeni győzelmi tudósítás, hol a magyarok 50000 főnyi ellenségét szalasztottak meg, Kossuth saját kezével írta. Kossuth köszönete az aradiakhoz 80-ik születésnapja alkalmából írt levelekre. Rozsdás lovassági kardok, a Pesti Hírlap 1841 évi évfolyama, Debrecen város 48-beli lobogója, aranyhímzésekkel. Mind, mind visszaemlékeztetnek bennünket a régi nagy időkre, a régi dicsőségre...

*

Rendkívül érdekes az a kis darabka kép, melyen Kossuth Lajosnak egyedül csak a szája van. A története is érdekes.

A kis kép, mely Komlóssy Miklós tulajdona, a Bach korszakból származik. Midőn a Bach huszárok a Kossuth képeket kutatták, hogy azokat megsemmisítsék, minden igaz magyar igyekezett a birtokában levő képet megmenteni. E szóban forgó kis kép sokkal nagyobb volt, de csak úgy lehetett megmenteni, hogy a Kossuth száját képező részt kivágták a képből. Ott van Debrecen hatalmas életnagysága Kossuth képe, melyet Kovács János festett 1898-ban. Kossuth érmek, bankók, arképek rekesztik be e gyönyörű kiállítást.

Nagy Károly.

A főispáni beszéd hatása.

— szeptember 19.

Mint mezőre a friss zápor, úgy hatott Puky Gyula főispán elnöki beszéde Debrecen város közönségére, megöntözvén a sziveket és elméket áldados eszmék, nemes hazafiság, fenkölt gondolatok harmatával.

A városban az ünnepi hangulatot ez a szózat tartja fenn még sokáig teljes épségben és bizonyára oly jelentős következményei lesznek, melyek Debrecen polgárságát a nemzeti munkában pártkülönbség nélkül egyesíthetik.

Laptársunk, az ellenzéki Debreceni Ujság a lap élén méltatja a főispán beszédét lelkes, emelkedett hangon, mely jeles író tollára vall. Rövid bevezetés után a D. U. im így emlékezik meg a főispán beszédéről:

Előre bocsátjuk, hogy Puky Gyula beszédének tiszta, nemes hangja lepette meg bennünket. És ez a meglepetés nem onnan keletkezett, mintha a nagy tudásu, nyugat-európai műveltségű embertől nem vártunk volna ennyit. Tudtuk mi azt nagyon jól, hogy Puky Gyula a választékos, előkelő formák embere, akinek tudása gazdag, mély értékű kincsesbánya. Bennünket Puky Gyulának, a főispánnak nemes, férfias szózata lepette meg, amely a duzzadó nemzeti érzés, az erős fajszeretet, a multak és a mult egyik dicsőséges alakjának, Kossuth Lajos iránti hódolattal jellemzett. Megvalljuk az igazat, hogy főispáni székéből nemzeti multunk ilyen pregnáns és nyílt dicsőítését még nem hallottuk s ilyen előkelő helyről nemzeti nagyjaink fejére még nem tettek koszorút. Az eddigi kormányok, kormányrendszerek képviselői riadtan menekültek Kossuth emléke

elől. — Ime Hajdumegye és Debrecen főispánja, a ki kétségen kívül kiváló és hű embere a magyar királynak is, nem riad meg, nem fut a sötétbe, hanem a történelem lapjaira mutatva idézi azt a mondást, mely azt hirdeti, hogy nagy csak az az ember lehet, a mely nemzeti történelmének kimagasló alakjait megbecsüli. A történelem örök igazságaira támaszkodva nyíltan mondja ki, hogy az alkotmányos király tisztelete s a haza szabadságáért küzdő nagy nemzeti hős megbecsülése nem összeférhetetlen dolog. A király iránti hűség s Kossuth emléke iránt érzett kegyelet könnyen olvadhat a nemzet zugó helyeslése közt lágy harmóniába!

Meghajtjuk Puky Gyula főispán előtt lobogónkat és ennek a nagy városnak nevében üdvözljük őt illő tisztelettel. Tegnap beszédével meghódította a polgárság azon részét is, a mely eddig őt esetleg nem ismerte; és azt pedig, a mely eddig is becsülte benne a szabad gondolkodásu, igazán liberális főispánt, ezután a szeretetnek és tiszteletnek még erősebb jeleivel fogja körülvenni. Az az erős, nemes, tiszta hazafias levegő, a mely a beszéd minden részét átlengette, biztosít bennünket arról, hogy Puky Gyula főispán a jövőben is ugyanazt az elvet fogja vallani, a melyről tegnap a városháza nagytermében hitvallást tett.

Kossuth-ünnepek Debrecenben.

Tegnap lélekemelő, magasztos ünnepek nagy méretű keretében ünnepelte meg Debrecen Kossuth Lajos születésnapjának 100 éves évfordulóját, melyet a debreceni iskolák ma, a születésnap valódi évfordulóján ünnekelnek meg hazafias kegyelettel.

A hét folyamán lesznek azon egyesületek ünnepei, akik külön is megünneplik ezt a nagy napot.

*

A debreceni állami főreáliskola ma e hó 19-én pénteken d. e. 10 órakor iskolai ünnepet tart Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulója alkalmából a következő műsorral: 1. Nyitány. Előadja az ifj. zenekar. 2. Megnyitó beszéd, mondja Fazekas Sándor igazgató. 3. Fohász. Előadja: Czobor László VIII. o. t. 4. Kossuth-hymnusz. Előadja az ifj. zenekar. 5. Ünnepi beszéd, mondja: Kardos Albert tanár. 6. Tavasz elmúlt... Előadja: az ifj. zenekar. 7. Szavalat, előadja: Neumann Jakab VIII. o. t. 8. Hymnusz, előadja: az ifj. ének- és zenekar. Az ünnepre a t. szülőket, általában az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az állami főreáliskola igazgatósa.

*

A debreceni iparos ifjuság e hó 21-én, vasárnap délután 4 órakor ünnepel, az Iparos Otthon Simonffy-utcai (1 szám, II. emelet 3. lépcső) helyiségében a következő műsorral:

1. Kossuth Himnusz, előadja az egyleti dalkör.
2. Kossuth Lajosról, felolvasás, tartja: dr. Körösi Kálmán egyesületi titkár.
3. Kossuth nóta, előadja a dalkör.
4. Részlet dr. Körösi Kálmánnak a szabadságharc 50 éves évfordulójára írt s a debreceni színházban előadott Pro-

logjából. Szavalja: Szűcs Margit ur-hölgy.

5. Tavasz elmúlt, éneklí a dalkör. Az ünnepségre belépő díj 50 fillér. A tisztajövedelmet Kossuth Lajos 1849-iki debreceni, csapó-utcai lakóházának emléktáblával való megjelölésére fordítják.

Ágról-ágra.

Alkalmi apróságok.

A Szabadság számára írta: Tiborc.

(Deil Ignác és fia.) Ne tessék azt gondolni, hogy ez a cím egy új céget jelent, a mely a debreceni öskereskedőkkel kíván versenyre kelni.

Nem, kérem, ez a Deil Ignác és fia senki más, mint a hosszú sörényű tüzes szemű, izról-izre eredeti, erős egyéniségű Deil Jenő, a kassai kérekedelmi és iparkamara titkára.

Deil Jenő izzó vérű ellenzéki férfi, nemzeti lángolásban fáklavivó hazafi, a ki amellet bájos német verseket ír; de már annyira mégsem ezermester, hogy a — Deil Ignác és a fia cég is kitelne belőle.

De azért megesett az a bolond história rajta, hogy a debreceni kamara ezen a néven könyvelte el őt a székházavató ünnep vendégeinek névsorába.

Igy került neve az összes ujságokba s ő, aki a Jenő nevet oly büszkén és örömmel viseli, nem győzött eleget boszankodni — eligná-cosításán.

Meg is rázta egy párszor bozontos nagy fejét s emlegette a sajtó ama bizonyos pajzán koboldjait.

Hanem otthon nézett még csak igazán nagyot, mikor meghívták az adóívető bizottság elé.

— Titkár ur, önre külön új adót kell rónunk.

Deil Jenő szeme villámokat szórt.

— Ön Deil Ignác és fia néven üzletet folytat Debrecenben.

— A sajtóhiba vagy a kamara lelke felelős ezért, nem én! — riadt fel Deil Jenő sötéten.

De hiába, csak hüre kelt az Ignác esetének s azóta Rákóczi híres kuruc városában, Kassán Deil Jenőt barátai mosolyogva köszöntik:

— Szervusz Deil Ignác.

— És fia! — teszi hozzá Deil Jenő nem minden humor híjával.

*

(Egy év mulva gyere utánam.) Él itt mi-közöttünk egy dali járásu, finom öreg ur, aki ma és mindig úgy öltözködik, mintha üveg alól lépett volna ki.

Valamikor régen ez az ősz hajju, mélységes mély tekintetű nyájas öreg a debreceni színház nagy művésze, a szerelmes gavallérok tökéletes ábrázolója volt.

De néhány nap óta busan, céltalanul, tétozáva sétálgat a csenedesebb utcákon a kedves öreg és álmodozó szemében sűrűn csillan meg a könnyesepp.

— Mi a baj, kedves urambátyám? — kérdeztem tőle a napokban.

— Készülődöm, öcsém uram, készülődöm.

— Hová?

— Abba a világba, honnan nem tér meg utazó.

— Ugyan ne tréfáljon.

— Nem tréfa ez, uram, hanem valóság! December 3-án lesz egy esztendeje, hogy szegény jó feleségem itt hagyott. Mikor leszoritottam a szemét és kendőért mentem, hogy felkössem az állát, megegyszer magához tért, átkarolta nyakamat és töredező hangon suttogetta: Egy év mulva gyere utánam! Azután lehanyatlott és örökre elaludt. Hát én babonás vagyok és egyre hallom a jóságos lélek hívó szavát. Jobb is lesz nekem ott ömellette... Alig várom a decembert.

A nyájas öreg ur tovább ment; én pedig könnybe borult szemmel néztem utána.

SZÍNHÁZ.

— (R. Réthy Laura Debrecenben. R.)

Réthy Laura asszony Debrecenbe érkezett palicsi nyaralójából, hogy holnap részt vehessen a *Délibábok hazája* főpróbáján, melyben a nótákat ő fogja énekelni. A művész nő eléneklí *Dóczy József* két szép új dalát, továbbá a *Komlóssy Artur* szövegére írt *Ujvárosi nótát* s azokat a régi dalokat, melyeket a debreceni nép szeret. A művész nő énekét a *Magyari* testvérek zenekara fogja kísélni.

— (A Délibábok hazája debrecenben.)

Holnap este megnyílnak a színház kapui, melyeken tódulni fog a színház nézőterére a debreceni közönség, hogy megláthassa azt a saját külön darabját, mely az ő szeretett városát, belső életét s a Hortobágyot mutatja be. Ez a nagyszabásu látványosság Budapesten nagy sikert aratott s még ma is vonzza a közönséget az Urániába. Az Uránia most lejön hozzánk, hogy itt is diadalra juttassa *Lovász János* gyönyörű, költői szárnyalásu szövegét és *Haranghy György* remek debreceni képeit. A színpadon e darabban megelevenedik előtünk egész Debrecen, jellemző képekben, eredeti szokásaiban és minden nevezetességében A derék szerzők még fokozni is fogják a hatást, amennyiben egy egészen új részszel gazdagították a *Délibábok hazáját*, amelynek keretében bemutatják a mai Debrecen vezéregyéniségeit vetített képekben. Sőt a darabnak ez a része annyira friss lesz, hogy már *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter bevonulása is látható lesz benne. A darabban előforduló dalokat *R. Réthy Laura* asszony, a debreceni színház felejtethetetlen divája fogja énekelni, aki erre a célra tegnap érkezett Debrecenbe. A *Délibábok hazája* mind a négy előadására már ma válthatók jegyek *László Albert* és társa könyvkereskedésében, holnaptól kezdve pedig a színházi pénztárnál. A darab négy előadása iránt óriási az érdeklődés. Valószínű, hogy lesz egy külön előadás a tanuló ifjuság részére is.

— (Makó társulata Nyiregyházán.)

Makó Lajos debreceni szintársulata tegnap este kezdte meg Nyiregyházán tizestére terjedő vendégzereplését. Onnan a társulat e hónap 29-én érkezik téli állomására, Debrecenbe. Az első előadás bérlatszünetben szeptember 30-án lesz. Színre kerül a *Szombatosok* című ver-

ses dráma, Somló Sándornak, a Nemzeti Színház költő igazgatójának egyik legértékesebb alkotása.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Hajdúvármegye költségvetése.** A Hajdúvármegye 1903 évi közigazgatási és gyámhatósági szükségleteiről szóló költségvetést már elkészítették. E szerint tisztviselők fizetésére s más mulaszthatlan kiadásokra 131895 korona van előirányozva, melynek fedezetül szolgál: állami javadalmazás: 123895 korona, ingatlanok jövedelméből 2280 korona, alapok jövedelme 4520 korona, különböző bevételek 900 és térítvényekből 300 korona. *Pótadó tehát nincsen*, ami mindenesetre nagy öröme szolgál az adózó megyei polgárságnak. A költségvetési előirányzat e hó 28-ig közszemlére van kitéve a főszámvevői hivatalos helyiségben.

Szókimondás.

— *A l k a l m i m ű v é s z e t.* —

A fővárosban öt színpadon játszanak most alkalmi színműveket Kossuth Lajos tiszteletére. Azt írják a lapok, hogy valamennyi darab rossz.

Még olyan író is, aki máskor legalább ügyes mesterember volt, ezuttal, szállni akarván, a mesebeli Ikarusz sorsára jutott.

Csodálatos jelenség, hogy Kossuthról, a kinek neve a szegény parasztot is megihletti s áhítatossággal tölti el, írónk — kivétel híján — csak dadogni tudtak. És még a kivételek munkája sem alkotás; inkább alkalmi szóvirágok halmaza, cifra sallang, mely semmiképen sem illik Kossuth fönséges ércalakjához, aki a szónak mestere volt.

Az ember szinte kétségbeesik az irodalom sivárságán, ha olvasni kénytelen az okleveles költők és az író társas körök bejegyzett nagykereskedőinek gyarló erőlködéseit.

Igazán hihetetlen, hogy a magyar géniusz szelleme 1902-ben ily koldus legyen.

Mikor az egész nemzet költővé emelkedik a kegyelet és hódolat varázsától, valóban megdöbbentő, hogy csak éppen az ugynevezett hivatott írók, költők cammognak tüzes égi paripa helyett talyigás gebén.

Azt jelenti-e ez, hogy a tehetségek kimerültek? vagy tehetségeink többé nincsenek?

Avagy pedig azt, hogy még az arra való legényt is földre nyomja az alkalmiság kényszerűségének sulya?

Gondolkozni lehet e fölött; én most nem akarom a kérdést a magam hite szerint eldönteni.

De önkéntelenül eszembe ötlök az a furcsa jelenség, hogy nálunk, jóllehet az alkalmi művészet rendesen kudarcot vall, mégis egyre követelik, hogy a muzsa

állandóan valamely napi esemény, alkalom, évforduló, gyásznap vagy örömnapi nyikorgó szekere huzza.

Nemrégiben is panasz hangzott és vád, hogy a budapesti színházak nem emlékeznek meg dicső Erzsébet királynénk halálának évfordulójáról.

Hát nem furcsa kívánság ez?

Hogy azon a deszkán, ahol Herkules munkái folynak és ahol az Órnagy ur malackodásai szinte rőfögnek, egy estére a bohóc bukfenec helyett keresztet vessen és az ócska élelő imádkozzék!

Neveltséges, meddő dolog ilyesminek a hajszolása.

Sőt tovább megyek. Inkább profanálás az efféle alkalmi művészet, mely inkább megbotránkoztat, mint föl-emel.

Ne követeljük hát az elefánttól, hogy ballerina legyen, sem a kéményseprőtől, hogy pékkel ölekezzenek.

Az alkalmi művészet öli meg hazánkban a valódit. Nálunk mindent alkalomra csinálnak: ódát, színművet, diadalkaput, szobrot és országutat, amiből aztán az következik, hogy itt soha sem az alkotás a fő, hanem mindig az alkalom.

Ezek a mi örökös alkalmi szisszenéseink irodalmunk és művészetünk Potemkin-falvai; vászonra főtött szép színű gyümölcsök.

De uramfia! ki az ördögnek kell a kerek piros alma, ha viaszkból vagy-on?

H I R E K.

N a p l ó.

- Szept. 18. A Wesselényi-szobor leleplezése Zilahon.
 „ 19. Kossuth-ünnep Budapesten.
 „ 28. A tüzoltó-egylet 25 éves emlékünnep.
 „ 29. Hajdúvármegye őszi közgyűlése.
 „ 30. A színházi évad megnyitása.
 „ 30. Városi közgyűlés.

* **A főispán utja.** Megirtuk már, hogy *Puky Gyula* főispán, — mint a díjbíráló-bizottság tagja, — részt vesz a földesi tenyészmárha kiállítás megnyitására. Földesre utaztában azonban kiszáll *Szovát* községben s meglátogatja az ottani előjáróságot, hogy tájékoztassa magát a szováti községi ügyek legfontosabbjairól.

* **Kossuth emléklábla a főiskolában.** Debrecen őszi kollégiumának ifjúsága szép hazafias terv megvalósításán fáradozik. Azt óhajtja ugyanis, hogy a főiskolai imateremben *Kossuth* Lajos születésének 100 éves évfordulója alkalmából, az 1849-ben Debrecenben tartott országgyűlés emlékére s *Kossuth* Lajosnak azon való történelmi jelentőségű szereplésére tekintettel emléktáblát helyezzenek el. A hazafias érzelmű tanuló ifjúság ez irányban a mozgalmat már meg is indította.

* **Személyi hírek.** *Varga Lajos* városi aljegyző, a jog- és pénzügyi bizottság előadója tegnap érkezett vissza sza-

badságáról és újból elfoglalta hivatalát. — *Komjáthy János* volt debreceni, jelenleg kassai szinigazgató tegnap városunkban időzött.

* **Kossuth-ünnep Ujfehértón.** Ujfehértói levelezőnk írja, hogy *Kossuth* századik születésnapját ott is hálás kegyelettel megünneplik. E hónap 20-án az ujfehértói műkedvelő társaság műkedvelői előadást rendeznek, melyen színkerül Hódolat *Kossuth* emlékének című előkép, melyet *Gyöngyössy Viktor*, a debreceni színház festője rendez. Az előképben huszonketten vesznek részt, hölgyek és urak. Az előkép után *Gárdonyi Géza* falusi történetét, *A bort adják* elő. Végül tánc lesz.

* **Iskolatársak harminchárom éves találkozója.** E hó 21-én vasárnap reggel érdekes találkozó lesz Debrecenben. E napon jönnek össze azok, a kik az ős debreceni főiskolában az 1869. év végén tettek érettségi vizsgálatot. A régi iskola társak a rájuk nézve nagy jelentőségű nap emlékére isteni tiszteletet tartanak 8 órakor a főiskola imatermében, a hol *Csiky Lajos* tanár; aki szintén 33 évvel ezelőtt tett érettségi vizsgálatot, mond imát régi iskolatársainak. Ezt megelőzőleg szombaton este iskolatársak az *Angol királynőben* vacsorára gyűlnek össze. A másnapi istentisztelet után délben 1 órakor ébred lesz a nagyerdei *Dobos* vendéglőben.

* **Esküvő.** *Fürst* Izidor helybeli tekintélyes vállalkozó tegnap vezette oltárhoz *Borsod M. Keresztesen Bródy Miksa* bájos leányát, *Gizellát*.

* **Az ifjúság irodalmi munkássága.** A magyarországi ev. ref. teológus ifjúság egyetlen hivatalos lapja a debreceni főiskolai teológus ifjúság, illetve a *Hittan-szaki önképzőkör* kiadásában. *Kónya Gábor*, *Erdei Károly* és *Kövér Árpád* szerkesztésében ma megjelent *Közlöny* első száma, melynek tartalma gazdag és változatos s ifjaink szép irodalmi készségéről tanuskodik. A lapra előfizethetni fenti szerkesztőknél még mindig lehet; előfizetési ára egy évre 6 korona, főiskolai hallgatóknak és önképző köröknek 3 korona.

* **Öngyilkos öreg ember.** Nádudvaron, — mint onnan jelentik, — *Boros Mihály* 78 éves öreg ember gyógyíthatatlan betegsége miatt elkeseredésében öngyilkossá lett. Felakasztotta magát a szoba gerendájára s mire észrevették már halott volt.

* **A Kossuth kép- és ereklye kiállítás,** mely tegnap nyílt meg e hó 21-én déli 12 óráig lesz nyitva. Megtekinthető reggel 8 órától megszakítás nélkül esti 7 óráig. Belépti jegy ára: felnőtteknek 20 fillér, gyerekeknek 10 fillér. Ajánljuk olvasóink figyelmébe, hogy tekintsék meg a kiállítást.

* **Kinevezések.** A debreceni kir. ítélőtábla elnöke *Móric István* végzett joghallgatót, h-nánási lakost a debreceni kir. tábla kerületébe díjtalan joggyakor-nokká nevezte ki. — A debreceni kir. főügyész *Erdős Mihály* szatmárnémeti kir. törvényszéki címzetes fogházörmestert ugyanoda valóságos fogházörmesterré nevezte ki, *Gecse Dániel* nagykarolyi kir. járásbírósi fogházörmestert pedig az ottani kir. törvényszéki fogházhoz áthelyezte.

* **Hittanhallgatók alapvizsgálata.** A debreceni ev. ref. főiskolában az ev. ref. hittanhallgatók alapvizsgálata e hó 26-tól október 1-ig fognak megtartatni. A vizsgálatokra 24-en jelentkeztek, a kik közül

az írásbeli vizsgálaton heten készítettek jeles dolgozatot.

* **A francia njságírók nem jönnek.** A párisi Figaró szerkesztőségi tagjai bejelentették Debrecen városának, hogy e hó 20-án több francia állampolgárral, összesen mintegy 40-en Debrecenbe jönnek s a város megtekintése után tanulmányutat tesznek a Hortobágyon. A város el is volt készülve a francia vendégek ünnepélyes fogadtatására, de azok — legálább is egy időre — elhalasztották Debrecenbe jövetelüket.

* **Rablótámadások a külsőségeken.** Igen kétes világításba helyezik közbiztonsági viszonyainkat azok a rablótámadások és utonállások, a melyek Debrecen külsőségein immáron napirenden vannak. Tegnap is két ilyen rablótámadás történt. Az egyiknek szomoru hőse Szőlősi Péter tégláskerti lakos, akit mikor este 10 óra tájban hazafelé ballagott két sötét alak megtámadott. Leteperték egy pillanat alatt a földre s ki akarták rabolni. Szerencsére azonban Szőlősi Péter egyik szomszédja megjelent a segélykiáltásokra s megsabadiította a kétségbeesett embert kellemesnek egyáltalán nem mondható helyzetéből. Az utonállók elmenekültek, az egyiket azonban Csenteri Lajos rosvott multu csavargó személyében a rendőrség elfogta. A másik vakmerő rablás az újvárosi uton történt, a hol Nagy Sándor helybeli lakos lassan haladó szekérét támadták meg a cigányok s arról ágyneműeket s más ingóságokat lekapkodtak, mielőtt a lovakat hajtó kocsis védekezhetett volna a támadás ellen. A tetteseket, köztük Balogh Eszter és Lakatos Gyula híres cigánytolvajokat a csendőrök elfogták.

* **Zászlóértés Debrecenben.** A debreceni Kossuth-ünnepek magasztos hangulatába elvegyült egy-két kellemetlen hang is. Nem akarunk nagy fútozást tulajdonítani ennek az alábbi gyalázatos cselekedetnek sem, miután megvagyunk győződve, hogy éretlen csinytevés az inkább, mint tüntetés a magyar állam ellen. de tény, hogy három erősen idegen nevű iparos tanone a város mellékutcain korbáccsal verte a nemzeti színű lobogóinkat s azok közül nem egyet megtépett. A herosztrateszi dícsőséget szomjuhozó ifju, névszerint Babis János, Hardicska János és Gyifka István a rendőrség előtt fog számolni gyalázatos tettért, az éretlen ünneprontásért.

* **Gyilkos béres.** Ily címen megemlékeztünk arról az esküdszéki tárgyalásról, a melyen a vádlott Botos Miklós volt, a ki részeg állapotban úgy megverte Agócs Pál h.-bőszörményi lakost, hogy az kapott sérüléseibe pár nap múlva belehalt. A debreceni törvényszék, miután az esküdtek Botos Miklóst bűnösnek találták a halált okozó súlyos testi sértés büntetésében, az enyhítő körülmények figyelembe vételével egy évi és 8 hónapi fogházra ítélte.

* **Elhalasztott országos vásár.** A debreceni kereskedelmi és iparkamara értesíti a kerületébe tartozó kereskedőket és iparosokat, hogy Szabolcsvármegye Nagykálló községében a rendes körülmények között október hó 2-án megtartani szokott országos vásár ez évben kivételesen szeptember hó 25-én fog — a kamarához érkezett kereskedelemügyi m. kir. miniszteri engedély rendelkezése értelmében — megtartatni.

* **Tüzek mindenfelé.** Alig mulik el nap, hogy a vármegyében tüzeset ne fordulna elő. A debreceni szolgabíróságnak jelentik T.-Csegéről, hogy Gerőci Mihály

ottani lakos házában tűz ütött ki s rövid idő múlva porig leégett. Egyekről pedig azt jelentik, hogy Rosentfeld Jakab és Gara Alajos ohat-telekházi bérlők gazdasági udvarán 500 kereszt szalma gyuladt ki ismeretlen okból s elégett az utolsó szálig.

* **Rokkant munkások nyugdíjgyulete.** A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyesületének, debreceni fiókja a napokban tartotta a havi választmányi ülését Keller Jakab elnöklété alatt. Az ülést megelőzték a pénztári jelentést, mely szerint az egyesület vagyona a központi, fővárosi pénztárban 662,101 korona 66 fillér. Az egyesület teljes létszáma 19,055 tag, ebből debreceni 262. A debreceni fiók külön alapja 400 korona 92 fillér. Ezen a gyűlésen a debreceni fiók ez évi közgyűlését október 26. délután 4 órájára tűzte ki. A tárgysorozatot a következőkben állapították össze: 1. Evi jelentés a debreceni fiók választmányának 1903 évi működéséről. 2. Pénztári jelentés. 3. Tisztújítás. 4. Esetleges indítványok.

* **Találatott pénz.** E hó 16 án délelőtt a baromvásárban egy bizonyos kisebb összeget találtak, melyet igazolt tulajdonosa a mezőrendőr kapitányi hivatalban átvehet.

* **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatalnál tegnap az alábbi haláleseteket jelentették be. Csinovec Gyula róm. kath. 12 éves, Mátyus János János róm. kath. 13 hónapos, Sinai Sándor ev. ref. 78 éves, Somogyi Mária róm. kath. 10 hónapos.

x **Férfi-, fiu- és gyermek-kalapok** legnagyobb raktára Debrecenben Fekete Jakab uri divat és kalap-üzletében (Fő-tér, Kis-templom mellett) nálam vásárolt kalapok budapesti műhelyekben jutányos áron alakítottak, valamint a nálam vásárolt cilinderek díjtalanul vasaltatnak.

x **Dr. Winkler Jerő.** Egyetemes orvos tudor, fogorvos. Kossuth-utca 26. Fogadnaponta délelőtt 10—12-ig; délután fél 3—5-ig. Minden kedden délben 12—1 óráig szegénysorsu fogbetegeknek ingyen rendelés.

TÁVIRATOK.

A Wesselényi szobor leleplezése.

A Szabadság eredeti távirati híradása.

Tegnap leleplezték le a XIX. század újjászületése egyik legkiválóbb bajnokának, báró Wesselényi Miklósnak szobrát Zilahon.

A szoborleleplezésről, mely nagy ünnepek keretében folyt le, a következőkben számol be tudósítónk.

Zilah, szept. 18. (Feladatott d. u. 3 óra 45 p.) Ma délelőtt folyt le báró Wesselényi Miklós szobrának leleplezési ünnepélye, a mely teljes egészében lélekemelő és magasztos volt. Az ünnepély a délelőtt 10 órakor kezdődő disz- közgyűléssel kezdődött a megyeháza nagytermében, melyet ez alkalomra zsu- folásig megtöltöttek az erdélyi részek és a szomszédos vármegyék előkelő közön- sége s az ország minden részéből, de különösen a fővárosból nagy számmal érkező küldöttségek tagjai.

A diszgyűlést Kaizler György dr. alispán nyitotta meg, s öt tagu küldöttség hívta meg a gyűlésre a báró Wesselényi család itt időző férfi és női tagjait.

Az ünnepi beszédet Sántha Dezső kir. közjegyző tartotta, melyre Wesselényi Miklós báró, Szilágyvármegye főispánja a meghatottságtól megindult hangon, de igen szép beszédben felelt.

A közgyűlésnek e két beszéden kívül nem is volt más tárgya s a nagy Wesselényi Miklós báró emlékét jegyző-könyvileg megörökítették.

A közgyűlés után az egész ünneplő közönség a főtéren emelt s zöld lombokkal díszített sátor körül foglalt helyet, mely az előkelőségek számára volt fenntartva. Itt láttuk a kormány kiküldöttjeit: Széll Ignác, Zsilinszky Mihály és Tarkovics József államtitkárokat, a törvényhozás mindkét házában, Budapest fő- és székvárosának kiküldöttjeit, a magyar tudományos akadémia képviselőit Beöthy Zsolt miniszteri tanácsost, a fővárosi és kolozsvári egyetemek, a vármegyék és szab. kir. városok kiküldöttjeit, a Wesselényi családtagokat s a rokonsággal jó barátságban álló mágnás-világot Zichy Jenő gróf és a szebeni esatában jobb karját vesztett Eszterházy Kálmán gróf vezetése alatt. Jelen voltak pazar, egész kis vagyont érő diszmagyar ruhákban az erdélyi főurak közül Józsika Samu báró, Bornemissza Károly, Elcer Kemény Ákos és Árpád, Teleky László gróf, Győrffy Pál, Bánffy Miklós báró, Posta József, Hollaki Arthur és Deési Zoltán főispánok, a megyei képviselők közül: Ugron Gábor, Neményi Ambrus és Lengyel Zoltán.

Hajdumegyét Rásó Gyula alispán, Czeglédy Mihály vármegyei t. főügyész és Várad Szabó János aljegyző képviselték.

Ott voltak még Debrecenből: Szeghő István kir. táblai tanácselnök, Kőlcsey Sándor, Kiss Endre táblabíró, Géressy Kálmán kir. tankerületi főigazgató, Kardos Samu dr. ügyvéd, akit elkisért az utra kis Pista fia is.

Itt a szobor előtt Beöthy Zsolt mondott hatalmas, irodalmi eseményszám- menő ünnepi beszédet, mely óriási hatást keltett. Nagy tetszést aratott Zempléni Árpád magas szárnyalásu, a nagy Wesselényi ódájával, de a legtöbb és legjobban megérdemelt tapsban és ünnepeletésben részesült Fadrusz János, a kinek hatalmas, teljes művészettel megalkotott Wesselényi szobra egyike a legjobb magyar szobroknak.

Rangjától megfosztott főhadnagy.

Bécs, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Hger Frigyes Gábor nyugalmazott főhadnagyot, a Kikeriki című élelap szerkesztőjét a katonai becsület- bíróság ma hosszú tanácskozás után a tiszti becsülethez méltatlan viselkedése- ért megfosztotta rangjától.

Hetven ezer katona szállítása vasuton.

Sasvár, szeptember 18. (*Saját tudósítónktól.*) A hadgyakorlatokban résztvett csapatok elszállítására Lundenburgban tábori vasúti szállító-osztályt alakítottak, a mely tisztekből és az érdekelt vasutak képviselőiből állott. Összesen szállítottak 67, 419 embert, 3849 lovat, 272 szekeret és pedig 54 különböző helyőrségre. A szállítást 84 vonat végezte. A szállítást úgy végezték, hogy minden fölvevő állomáson 24 órán belül elkészültek.

Agyonlőtt szerkesztő.

San Franciscó, szeptember 18. *Beaky* volt amerikai követ és *Villiams* a kaliforniai jokey club elnöke ma berohantak *Mariot* szerkesztő irodájába és háromszor rálöttek. A szerkesztő rögtön meghalt. A gyilkosok, egy eikkért akartak bosszút állani, melyben a szerkesztő megsértett egy hölgyet.

Megzavart Kossuth ünnep.

Kassa, szeptember 19. (*Saját tudósítónktól.*) Tegnap este nagy néptömeg járta be a várost és az ablakokat, kirakatokat, sőt a pályaudvar összes ablakait, mivel zászló kitűzve nem volt, beverte. A rendőrség közbelépett és három ifjút letartóztatott.

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 17. (*Saját tudósítónk távirata.*) Déli zárlat. Buzakinálat mérsekelt, vételkedv gyöngé. Bágyadt irányzat mellett 26,000 métermázsza került forgalomba alig tartott áron. Egyéb gabonaneműek bágyadtak. Idő: hűvös.

Buza októberre	6:86—87.
„ áprilisra	7:13—14.
Rozs októberre	6:09—10.
„ áprilisra	6:24—25.
Zab októberre	5:55—57.
„ áprilisra	5:86—87.
Tengeri szeptemberre	5:65—70.
„ májusra	5:48—48.

KÖZGAZDASÁG.

Állami ménék kiosztása. *Rásó Gyula* alispán, a vármegyei gazdasági egylet elnöke, *Jäger Árpád* méneskeri főhadnagy és *Fogthuy János*, a vármegyei lötenyésztési-bizottság elnöke már megállapították Hajdúvármegye városai és községei részére, a jövő 7 évre való állami ménszükségletet. E megállapodás szerint Hajdú-Böszörménybe 11; H.-Nánásra 10; Hajdú-Szoboszlóra 10; P.-Ladányba 8; Hajdú-Dorogra 5; Nádudvarra 3; Földesre 3; Csegére H.-Hadházra, Kabára, Egyekre. H.-Szovátra, M.-Péresre és H.-Sámsomba 2—2 állami mén lesz a debreceni méntelepről kiosztva, illetve kivezényelve. Megjegyzendő, hogy az idén a városok és községek sokkal több mént kértek és kaptak, mint az előző években, ami azt igazolja, hogy Hajdúvármegye területén a lötenyésztés fokozatosan és örvendetesen halad.

Regénycsarnok.**A szép színésznő.**

A Szabadság számára írta: **Rudnyánszky Gyula.**
I.

Óriási színes jelentések hirdették a falakon, a kávéházakban, az üzletekben és a város minden nyilvános helyén, hogy *Komlai Gyula* színigazgató elsőrendű operett-, népszimű- és drámai társulatával Kárpátra érkezik és szombaton, május 20-án megkezdí előadásait.

Az előleges jelentés sok mindent ígért: a legújabb újdonságokat, operákat operetteket, vígjátékokat, látványos és történeti, hűhős hazai és külföldi drámákat; azután fényes díszleteket, káprázató ruhatárt, husztagu saját zenekart, világraszáló művészeket és művésznőket.

De ez még mind csekélység volt ahhoz képest, a mit az igazgató előszóval mondott.

Mikor nagy pocakja, birkaképűjambor arca először megjelent a város piacán, attól a perctől fogva nem volt Kárpáton valamirevaló uri ember, a kit *Komlai Gyula* színigazgató ur félholtra ne nyaggatott volna társulatának és mindannak, a mit ő nyújtani fog, egekig magasztalásával.

Elő és születendő gyermekeinek egészségére, földi és menyébi jóvoltára

esküdött, hogy ily művészi testület nem volt még Kárpáton soha!

Azután fölkereste a város legpénze-
sebb gavallérját, *Grünhut Elemér* üveges és földbirtokos urat és szintén élő és születendő gyermekeire esküdött, hogy nem bánja meg ha ad neki kölcsön hatszáz koronát, mert ő ez összegért kamat fejében kész egy ingyen páholyt felajánlani az egész évadra s azonfelül becsületszá-
vára mondhatja, hogy a legszebb kóris-
tánék az ő társulatánál vannak.

Félóra mulva a szünügyi bizottság elnökének volt szerencséje hallani, még pedig szintén *Komlai Gyula* ur élő és születendő gyermekeinek egészségével és életével hogy a társulat nem képes *Homokfalváról* kimozdulni és nyomorultan éhen vész, ha a szünügyi bizottság nem áll jól legalább hatszáz korona erejéig az igazgatóért.

Végül pedig a nagyérdemű műpártoló bérlőközönségre került a sor, úgy, hogy *Komlai Gyula* igazgató ur szerencsétlen élő és születendő gyermekei három nap alatt legkevesebb kétszázötven-szer haltak meg és támadtak fel újra, míg végre az igazgatónak sikerült nyolcszáz korona bérletpénzt, háromszáz korona szivességi kölcsönt és négyszáz korona bizottsági segélyt, összesen ezeröttszáz koronát, összeharácsozni.

(Folyt. köv.)

ELSŐ KÉZBŐL LEGJOBBAN VÁSÁROL.

Magyarország legnagyobb hangszergyára.**STOWASSER J.**

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös es a m. kir. honvéd hadsereg szállítója

Budapest, II. Lánchíd-u. 3. szám.

Legnagyobb választék az összes hangszerekben.

Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, klarinetok, trombiták, czimbalmok.

Saját találmányu TÁROGATÓK 30 forinttól feljebb.

Iskola és zongorakiséret ingyen.

HARMONIKÁK legjobb, elpusztíthatlan hangokkal. Különlegesség aczéllangu hangverseny-harmonikák. Saját minták.

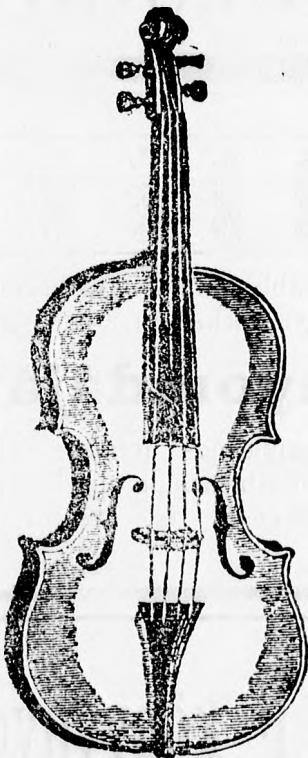
TELJES ZENEKAR FELSZERELÉSEK

== a legjutányosabb árban, előnyös feltételek mellett. ==

KÉPES ÁRJEGYZEKEK

és pedig külön-külön a) hangszerekről, b) harmoniumokról, c) harmonikákról

== INGYEN ÉS BÉRMENTVE. ==

Jersan-Cacao

Vastartalmu táp- és erősítőszér, vérképző és idegszilárdító

kellemes izzel, könnyű emésztéssel.

➡ Tessék az orvosoknál tudakolni. ⬅

Kapható minden gyógyszerárban.

Főraktár Hajdumegye számára

Muraközy László gyógyszerészrel.

50 fillérért

50.000

korona ért. nyerhető

A POZSONYI KIÁLLITÁSI SORSJÁTÉKON.

Huzás visszavonhatatlanul szeptember 21-én.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók.

Megrendeléseket a pénz beküldése ellenében pontosan eszközöl a

KIÁLLITÁSI SORSJEGY IRODA

Budapest, V., Nádor-utca 16.

50 fillérért 50.000 korona.

DEBRECZEN.

Ajánlja az újabb időben gazdagon és a legmodernebb anyagokkal dusan felszerelt

könyvnyomdáját,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses külső belbecsét is emelni van hivatva.

Csapó-utca 9.

LÁSZLÓ JÓZSEF könyvnyomdája.

Telefon 275.

De éppen olyan esinnal és lehető olcsó árban készít mindennemű egyszerű nyomtatványokat is és ezeknek nemesak esinos, hibátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

A papir gyári árban számítatik.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.

Hirdetések a „SZABADSÁG” című politikai napilapban a legolcsóbban számítva köztetetnek.

Telefon 275.